

De impact van CETA op ... tewerkstelling en arbeidsvoorwaarden

De impact van het CETA op de groei, de lonen en de tewerkstelling

De studie van de Europese Commissie voorspelt een toename van het BBP met 0,02% tot 0,03% en een verhoging van het gemiddelde loon (in België €3.300 bruto per maand) met 0,03 tot 0,06% hetzij 1 tot 2 euro.

Zelfs in het meest optimistische scenario blijft de "totale" impact op de groei en de lonen zeer beperkt en op lange termijn, dus nadat het Verdrag ten volle werd ingevoerd, omstreeks 2027!

Deze studie werd door de Europese Commissie en Canada besteld bij externe privé-consultants. De methodes die de privé-consultants van de Commissie gebruikten, kregen sterke kritiek vanwege de academische wereld en het Europees syndicaal instituut (ETUI).

- De externe privé-consultants van de Commissie gebruiken een model met een zogenaamd "algemeen berekenbaar evenwicht". Dit model stamt uit de jaren 80 en tal van grote economen hebben al gewezen op de tekortkomingen ervan. Het gaat uit van een scenario van volledige tewerkstelling (wat

nauwelijks van toepassing is op Europa) en een optimale allocatie van de economische factoren (arbeid, kapitaal, kennis, ...) Het model veronderstelt dus de illusie van markten die perfect functioneren.

- De niet-tariefgebonden barrières (= de vaak beschermende regelgeving) worden berekend als een kost voor de onderneming, maar wat met de toegevoegde waarde voor de samenleving?
- Er wordt geen rekening gehouden met het effect van de rationaliseringen (veel multinationals zijn zowel in Canada als in Europa aanwezig), noch met de verandering in de structuur van de tewerkstelling (via een vrijhandelsakkoord verdwijnen er banen en komen er andere bij, maar wat met de kwaliteit van de nieuw gecreëerde banen?), enz...

Er bestaat nog een ander model voor het bestuderen van de impact, namelijk het "Global Policy"-model van de Verenigde Naties. Dit model heeft niet dezelfde struikelblokken als deze die gebruikt worden door de externe privé-consultants waarmee

de Commissie werkte. Er zou ook een impactstudie gedaan kunnen worden op basis van dit "Global Policy Model" van de Verenigde Naties.

Vanzelfsprekend is geen enkel ander model (noch dat van de privé-consultants van de Commissie, noch dat van de Verenigde Naties) perfect. Maar de scenario's van de Commissie moeten dus allemaal minstens genuanceerd worden en zouden ons aan het denken moeten zetten over de risico's op deregulering die we door de CETA nemen (zie hieronder) voor uiteindelijk zeer weinig tot geen groei, of zelfs misschien een negatieve groei.

De impact van de bescherming van buitenlandse investeerders en ICS wat betreft het sociaal recht/het arbeidsrecht en de Collectieve arbeidsovereenkomsten

Het Verdrag vereist dat België en alle andere lidstaten van de EU een aantal rechten toekennen aan buitenlandse privé-investeerders: zij moeten "volledige bescherming en volledige veiligheid" krijgen, ze moeten beschermd worden tegen "indirecte onteigening", enz.

In plaats van zich te wenden tot een gewone nationale rechtbank, kan de buitenlandse privé-investeerder zich wenden tot een speciaal door het Verdrag opgerichte "rechtbank" (= ICS, zie hieronder) om van België financiële

compensatie te verkrijgen indien hij meent dat ons land zijn rechten niet waarborgt en hij daardoor nadeel ondervindt.

Zo zou een ICS van mening kunnen zijn dat een te lange **staking of een aanslepend sociaal conflict** de "veiligheid" van de investeringen zou kunnen bedreigen.

Hoewel het ICS-systeem uitdrukkelijk vooropstelt dat het recht om te reguleren door overheden gevrijwaard blijft, sluit het niet uit dat investeerders compensatie kunnen claimen voor regelgeving die de winstgevendheid van hun investering aantast.

Privé-investeerders zouden van het Investment "Court" compensatie kunnen verkrijgen voor de handelingen van openbare instanties, bijvoorbeeld wijzigende sociale of arbeidswetgeving, of collectieve arbeidsovereenkomsten met openbare instanties.¹

Bovendien is er nog steeds discussie over de kwestie of collectieve arbeidsovereenkomsten uit de privésector indirect mee in het vizier kunnen komen wanneer ze algemeen verbindend worden verklaard door een Koninklijk Besluit.

Het ICS vermeld in het Verdrag met Canada is niet voldoende:

- De Europese vereniging van magistraten is van mening

¹ Markus Krajewski und Rhea Tamara Hoffmann, *Der Vorschlag der EU-Kommission zum Investitionsschutz in TTIP*, 2016, FES, Bonn .

dat de onafhankelijkheid van de arbiters van het ICS ten opzichte van de buitenlandse privé-investeerders niet gegarandeerd is.

- Het ICS blijft een arbitragecollege waar een investeerder een overheidsmaatregel kan aanvallen waarin rechten voor de werknemers in het leven worden geroepen. Maar wat met de investeerders die deze rechten niet respecteren, bijvoorbeeld de normen van de IAO?. Daarom is het noodzakelijk aan te dringen op sterke sociale clausules in de verdragen (hieronder).
- Zowel het Duurzaamheidsimpactrapport in opdracht van de Europese Commissie, als een resolutie van het Europees Parlement van juni 2011 stellen dat een state-to-state-dispute settlement mechanisme te verkiezen valt boven een investor-to-state mechanisme

De bezorgdheid rond sociale dumping

Een vrijgemaakte markt leidt steeds tot concurrentie onder de werknemers en gaat gepaard met risico's op sociale dumping. Om deze risico's te beperken, moet men het respect van bepaalde internationaal erkende regels, zoals de **Conventies van de IAO** naleven om een level playing field te bereiken tussen de EU en Canada. Meer in het bijzonder

moet de effectieve naleving van de Conventies betreffende de syndicale rechten het mogelijk maken om het "union busting" tegen te gaan, anders worden de vakbonden steeds zwakker en gaan ook de arbeidsvoorwaarden erop achteruit. Zo ontstaat oneerlijke concurrentie.

Canada heeft verschillende conventies van de IAO niet erkend, meerdere daarvan zijn nochtans fundamentele conventies

- 98: conventie betreffende het recht op organisatie en collectieve onderhandelingen (CC)
- 138: de conventie m.b.t. de minimumleeftijd (CC)

Verder ratificeerde het ook enkele conventies over de gezondheid en de veiligheid van de werknemers niet (155).

De EU liet een hoofdstuk "duurzame ontwikkeling" opnemen in het Verdrag. Dit hoofdstuk voorziet kort gezegd: "werkgevers, instanties en syndicaten (CES) komen samen, bespreken problemen in verband met het naleven van de normen van de IAO, stellen een rapport op en komen het jaar erop opnieuw samen met hetzelfde doel, enz...". Dit mechanisme is erg soft en onvoldoende, het heeft nog nooit tot concrete positieve effecten geleid op het terrein.

De Europese syndicale beweging pleit voor sterke sociale clausules: bij schending van de normen van de IAO moet het mogelijk zijn om klacht neer te leggen. De vaststelling of al dan

niet rechten geschonden zijn, gebeurt rekening houdend met de rapporten van de IAO. Bij niet-naleving kunnen sancties (commerciële sancties of boetes) worden opgelegd.

De Commissie weigerde om dit systeem op te nemen in het CETA. Zij beweert dat sterkere sociale clausules niet meer impact zullen hebben.

Nochtans wijst een studie van de IAO² uit dat er concrete gevallen bestaan waarin sterkere clausules een positieve impact konden hebben op het terrein, met als voorbeeld de Verdragen van de VSA met Marokko, Jordanië of Georgië. Volgens de AFL-CIO (Amerikaanse vakbondskoepel), dient dit systeem verbeterd te worden, bij voorbeeld wat het trage tempo van de procedures betreft.

Het vrijmaken van de diensten.

Het vrijmaken van de diensten voorzien in het Verdrag beschermt **noch de Openbare diensten noch het algemeen belang: dit bedreigt de financiële positie van de openbare diensten en kan leiden tot de privatisering ervan of tot sterke besparingen, ook in bepaalde sectoren van de Sociale Zekerheid.** (zie andere fiche)

Het vrijmaken van de financiële diensten zoals voorzien in het Verdrag, teneinde de toegang tot de markt voor buitenlandse investeerders te garanderen, zal het moeilijker maken om de nodige maatregelen te treffen om een toekomstige financiële crisis te voorkomen (zie andere fiche) dus om een toekomstige begrotingscrisis te voorkomen **evenals de daaruit voortvloeiende besparingen en inperkingen van de rechten van de werknemers.**

Deze nota is onderdeel van een analyse die gepresenteerd werd tijdens het CETA seminarie van een brede coalitie van Belgische middenveldorganisaties op 15 juni 2016. Het hele dossier is toegankelijk via de site www.stopCETA.be

² *La Dimension sociale des Accords de Libre-échange*, 2013, Institut international d'Etudes sociales OIT, Genève.

